

Jaarrapportage

Stichting Kunst & Cultuur

2021

Inleiding

Zoals afgesproken publiceren we in 2021 geen inhoudelijk jaaroverzicht maar een vooruitblik op 2022. Deze is direct na de jaarwisseling verstuurd aan provincie, onze partners en subsidiënten. Voor de Provincie Drenthe hebben we bijgevoegde stoplichtenrapportage gemaakt die aansluit op ons activiteitenplan. Via onderstaande inleiding neem ik u graag mee langs de activiteiten die we in 2021 hebben gerealiseerd. Ter illustratie hebben we een fotoverslag gemaakt die u via het [YouTube kanaal van K&C](#) kunt bekijken.

Een nieuw beleidsplan

K&C presenteerde in het voorjaar van 2021 haar beleidsplan 2021-2025 *Cultuur raakt iedereen*. Hierin beschrijven we op welke wijze we van betekenis willen zijn voor de Drentse samenleving. De culturele ontmoeting staat voor ons centraal. We willen de komende jaren de toegankelijkheid van cultuur verder vergroten om zo bij te dragen aan de ontwikkeling van het cultureel vermogen van iedere inwoner in Drenthe. In het onderwijs wordt het eerste zaadje geplant: we ondersteunen scholen om cultuuronderwijs vorm te geven in een doorgaande leerlijn met hulp van culturele instellingen en vakdocenten. Kinderen krijgen de ruimte voor hun verbeeldingskracht, leren kunst en cultuur te verbinden met de actualiteit en ontdekken hun creatieve talent. We helpen talenten de weg te vinden in de culturele omgeving en stimuleren talenten om zich te tonen op provinciale podia. Maar daarmee zijn we nog niet klaar. Alle inwoners zouden de kans moeten krijgen om deel te nemen aan cultuur om zo nieuwe inspiratie op te doen, plezier te hebben, sociale contacten op te doen, van blikveld te veranderen, troost te vinden en geraakt te worden. Daarom zetten we de komende jaren in op inclusieve kunstbeleving: cultuur voor en van iedereen!

Samenwerking met de overheden

We adviseren vanuit onze missie Drentse gemeenten en de Provincie Drenthe over de ontwikkeling en uitvoering van cultuurbeleid. We hebben ons in 2021 sterk gemaakt voor een goed steunpakket voor culturele zzp'ers die door corona hun inkomen zagen verdwijnen. We hielpen op verzoek gemeenten bij het inrichten van coronasteun en we hebben veel adviesgesprekken gevoerd met zzp'ers die in het verenigingsleven of in het onderwijs actief zijn. Tijdens de pandemie konden 60 zzp'ers meedoen aan een achttal trainingen, die we samen met het Drentse werkveld, Digitaal Expertisecentrum Nederland (DEN) en LKCA hebben ontwikkeld, over online en hybride lesgeven. Met de kennis kon de doelgroep binnen de coronamaatregelen toch weer lessen verzorgen in het onderwijs of amateurs begeleiden. Vanuit onze zorgen voor de zzp'ers hebben we in samenwerking met Boekman, LKCA en Huis van de Kunsten Limburg opdracht gegeven aan de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Maastricht om onderzoek te doen

naar arbeidsmarktpositie van zzp'ers in Drenthe en hun maatschappelijke waarde. Ons vermoeden werd bevestigd: 57% van de 70 respondenten had in 2020 een jaarinkomen van minder dan 20.000 euro en 100% vond de maatschappelijke waarde van het werk belangrijker dan de economische. Het onderzoek hebben we gepresenteerd aan de Provincie en de Vereniging Drentse Gemeenten. We willen ons samen met de Drentse kunstencentra de komende jaren sterk maken voor de toepassing van de Fair Practice Code in Drenthe.

Bestuurlijke fusie

Het hele jaar zijn de Raad van Toezicht, de bestuurder en de stafleden druk geweest met de voorbereiding van de bestuurlijke fusie met ICO partner in kunst & cultuur en met Scala. De bestuurlijke fusie is mede geïnitieerd om ook op organisatorisch en ondersteunend terrein van meer betekenis te kunnen zijn voor Drentse culturele ondernemers en aanbieders en om de ondersteuning van scholen beter op elkaar af te stemmen. De diverse bezuinigingsrondes bij gemeenten hebben de culturele infrastructuur de afgelopen jaren onder druk gezet en alleen samen kunnen we de uitdaging aan om de amateurkunsten te vitaliseren, de talentontwikkeling te verbreden naar alle disciplines (inclusief de nieuwe informele kunstuitingen) en de tekorten aan goede kunstvakdocenten in het onderwijs en culturele projecten aan te vullen met vernieuwende concepten. Op 1 januari 2022 is de bestuurlijke fusie gerealiseerd en zijn de drie stichtingen (K&C, ICO en CultuurKlik (het deel van Scala dat het cultuuronderwijs ondersteunde) verbonden onder Stichting Cultuurzaam. Helaas koos De Kunstbeweging uit Emmen voor een lokale fusie, maar de goede samenwerking op het gebied van cultuuronderwijs met De Kunstbeweging blijft gelukkig geborgd in onze gezamenlijke Stichting Compenta.

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)

Stichting Compenta is penvoerder van de regeling CMK in Drenthe. Omdat de tweede periode in 2021 afliep, hebben we voor alle scholen een culturele inspiratiekalender gemaakt met een vooruitblik op het jaar 2022. Ter voorbereiding op de nieuwe periode herschreef K&C het tactische plan van de afdeling onderwijs en publiceerden we *Bovenop de Toren* ons nieuwe beleidsplan voor samenhangend cultuuronderwijs. De scholen, overheden en culturele omgeving zijn actief betrokken bij het nieuwe vierjarenplan voor de derde periode van CMK. Voor de lancering van het nieuwe programma hebben we een film gemaakt. We blijven inzetten op een hoog bereik en goede kwaliteit in het primair onderwijs, maar we hebben ook nieuwe ambities verwoord. Zo willen we veel steviger de verbinding leggen met de voor- en buitenschoolse activiteiten.

We zijn er trots op dat, ondanks corona, toch 83% van de scholen in 2021 meedoet aan CMK. Al een derde van de kinderopvangorganisaties wordt bereikt en er is een speciale leergang beeldende kunst voor pedagogisch medewerkers ontwikkeld in samenwerking met Stenden Hogeschool en het Drenthe College. In 2022 wordt dit verder uitgebreid met muziek en theater. Daarnaast gaan we actief de relatie met het voortgezet onderwijs aan. Dit begint met deskundigheidsbevordering. In september '21 startte in vier regio's in Nederland de landelijke pilot Training Cultuurcoördinator VO. K&C heeft de training samen met Keunstwurk opgezet voor de regio Noord. De cursus zit helemaal vol. Om de aansluiting met het primair onderwijs te bevorderen zijn de vier scenario's voor cultuuronderwijs in het primair onderwijs aangepast. En er is een vijfde scenario toegevoegd waarin de leerling centraal staat. De scenario's zijn ontwikkeld om scholen te helpen hun startpositie en ambitie te bepalen. Ze beschrijven de manieren waarop cultuuronderwijs een plek heeft in het curriculum: van incidenteel en ad hoc (scenario 1) tot volledig gedragen en geïntegreerd (scenario 4). Elk scenario is goed: een school bepaalt zelf welk scenario past of naar welk scenario de school wil groeien. In 2021 is al een start gemaakt met de doorontwikkeling van het monitorinstrument Evi voor het VO. Ook kreeg Evi voor het primair onderwijs een verbeteringslag, waardoor het nu ook landelijk wordt gebruikt. Voor de scholen hebben we een informatiefilm gemaakt over het gebruik van Evi.

Speciaal onderwijs

Vanuit het CMK-programma besteden we extra aandacht aan het speciaal onderwijs, omdat we aan alle kinderen dezelfde kansen willen bieden. De SBO en VSO-scholen worden goed bereikt en er wordt steeds meer kwaliteit geboden. Er zijn bijvoorbeeld extra nascholingen gegeven aan leerkrachten van het speciaal onderwijs. Vanwege corona hebben we het nascholingsaanbod PO gecentreerd in één week met vijftien online lezingen en workshops. In de vorm van een educatiefestival ontmoetten 266 ICC'ers en directies elkaar tijdens *Brandstof*. Zij reserveerden samen 985 kaarten. Alle deelnemers ontvingen ter voorbereiding per post inspiratiekaarten en een poster waarop 'het creatieve pad' wordt beschreven. Het enorme bereik van *Brandstof* hadden we met live-bijeenkomsten niet kunnen evenaren. We willen de komende jaren goed afwegen wat online kan en wat live moet.

Muziekakkoord

Op 21 juni ondertekenden 31 kinderopvangorganisaties het convenant Muziekakkoord Drenthe. Voor de medewerkers van de kindcentra werd een online bijeenkomst georganiseerd waar 106 mensen aan deelnamen. We organiseerden samen met onze partners meerdere online inspiratiesessies voor leerkrachten, die goed werden bezocht. Alle nascholingen muziek zijn gepubliceerd

in een brochure die alle scholen en kinderopvanglocaties hebben ontvangen. Naast muziek blijft erfgoed een populaire discipline op school. Ook al moesten de busritten naar musea van Culturele Mobiliteit telkens weer verplaatst, scholen bleven in verbinding met het Drentse erfgoed. Bijzonder is ook dat de opleiding erfgoeddocent, met 12 deelnemers, na twee jaar weer is gestart.

Vakoverstijgend werken

Scholen zien cultuuronderwijs steeds meer als onderdeel van een geïntegreerd onderwijs-programma waarin de vakdisciplines met elkaar verbonden zijn en op deze wijze meer betekenis geven en beter aansluiten bij de actualiteit. We zoeken daarom steeds vaker de samenwerking op met IVN, Biblionet en SportDrenthe. Zo hebben we in 2021 samen met IVN en Biblionet een Inspiratiebijeenkomst Kinderboekenweek georganiseerd voor 40 leerkrachten en is het project *Waar is Aaldert*, in samenwerking met Biblionet en het Drents Archief, gemaakt. Dit project werd aangeboden aan het onderwijs in het kader van 75 jaar vrijheid. Ook is er een bijzondere samenwerking met Biblionet in de leergemeenschap over taal en kunst van de voortgezet onderwijslocatie Volta in Beilen. Verder is met IVN en SportDrenthe in 2021 het plan opgevat om groene, culturele, sportieve schoolpleinen te realiseren in Drenthe. Net voor de kerst gaven Provinciale Staten akkoord op dit ambitieuze plan dat we de komende jaren gaan uitvoeren op 30 scholen.

Meer advies op maat

De coronapandemie zorgde voor enorme onrust op de Drentse scholen. De tijdelijke sluitingen, het online lesgeven, zieke leerkrachten en leerlingen en de hoge werkdruk leidden de aandacht af van cultuuronderwijs. Reguliere lessen en programma's werden afgezegd of verplaatst. Na al die jaren van actieve ondersteuning was het fantastisch om te merken dat cultuureducatie toch goed geborgd is. De vragen naar alternatieve vormen van cultuuronderwijs namen toe en de adviseurs maakten overuren om scholen te begeleiden. De extra NPO-impuls leidde tot veel aandacht voor extra muzieklessen, inzet van kunstvakdocenten en culturele projecten. Naast de individuele aandacht voor scholen hebben we ook extra aandacht besteed aan de online communicatie. Er is een dossier creativiteit ingericht op de website, waarin we kennis en inspiratie delen om het creatieve vuur bij leerlingen aan te wakkeren. Het dossier vullen we met boekentips, podcasts, interviews en artikelen. Via de K&C nieuwsbrief en Facebook houden we leerkrachten op de hoogte zodra er weer nieuw lees-, kijk-, doe- of luistertips zijn geplaatst. De website van K&C telde in 2021 ruim 162.000 paginaweergaves.

Filmeducatie

Corona heeft ons nog meer bewust gemaakt van de kracht van het medium film. En van de behoefte aan extra deskundigheid om

leerlingen te helpen om films te maken en te begrijpen. Om goed te kunnen aansluiten op de behoeften van de primair en voortgezet onderwijs scholen is een nulmeting gedaan. We hebben onze kennis over onderzoek en evaluatie actief gedeeld, zodat het instrument en de scenario's naadloos op onze Evi passen. We gebruiken dezelfde terminologie waardoor de scholen goed aangehaakt zijn. Op basis van de resultaten is in 2021 een nieuwe aanvraag gedaan bij het Filmfonds voor de verlenging van Filmhub Noord, die we samen met Friesland en Groningen inhoud geven. De aanvraag is gehonoreerd. Er is een filmtoolkit ontwikkeld voor primair onderwijs en er was een bijeenkomst (op festival *Brandstof*) voor leerkrachten en adviseurs van Compenta.

Cultuurparticipatie

De pandemie leidde tot een omslag in onze afdeling cultuurparticipatie. Waar de adviseurs gewend waren om vanuit de provinciale ondersteuning het werkveld mee te nemen in projecten die talentontwikkeling stimuleren, lag de focus in 2021 veel meer op de ondersteuning van het lokale. Amateurkunstverenigingen en zzp'ers helpen bij het vinden van oplossingen van ontstane problemen, alternatieve repetitieruimtes, budgetten om tekorten aan te vullen of om online verbinding te houden met leden en publiek.

Inclusief

Op 17 november ontvingen we het werkveld om de nieuwe regeling *Samen Cultuurmaken* van het Fonds voor Cultuurparticipatie toe te lichten. In de proeftuin Nieuw Publiek zijn experimenten uitgevoerd, maar zijn ook veel activiteiten uitgesteld naar 2022. Via Podium Platteland zijn instellingen ondersteund met nieuwe plannen bijvoorbeeld Roestvrij Theater, Theater de Winsinghof, Stichting Verbonden in Verhalen (levenslied Coevorden), het Drents Museum met Van Boeijen en het ICO met Dichterbij Frida, Het Danspaleis, Peergroup, Passie op het Platteland van Vera Vos, Manon Hessels en Mascha Konterman, het Wolken theater en Atelier Helderrood. De initiatiefnemers worden geholpen om nieuwe publieksgroepen te vinden. De activiteiten zijn vaak veel kleinschaliger, maar hebben wel de nodige impact. Kunst- en cultuurparticipatie vergroot ons saamhorigheidsgevoel. Ook al zijn we verschillend, als mensen samen nieuwe cultuur maken worden nieuwe verbindingen gelegd en ervaren we geluk.

Toen we het verzoek kregen van het ouderenwerk van Stichting Welzijnswerk Hoogeveen om het project *Vlieg zwaluw, vlieg!* ook te realiseren in Hoogeveen, hebben we direct de kunstenaar Judith Schmidt betrokken. Het project hadden we eerder ontwikkeld voor Hooghalen in het kader van ons project Gekleurd Grijs en heeft tot doel om senioren en kinderen met elkaar te verbinden. Kinderen uit de groepen 6 en 7 van Ssbo de Carrousel in de wijk Wolfsbos gingen aan de slag met het versieren van één kant van een houten zwaluw. Daarna werden de zwaluwen bezorgd bij ouderen in Hoogeveen die de andere kant voorzien van een decoratie. De zwaluwen staan symbool voor een nieuw begin en zijn een teken van hoop en geluk in coronatijd. Bij de zwaluw ontvingen de senioren ook een brief met een gedicht of een tekening van een leerling van de Carrousel. De kinderen vroegen de ouderen een

herinnering uit hun kindertijd te delen. Een herinnering aan de zwaluwtijd in hun jeugd, de tijd van het voorjaar richting de zomer. Alle zwaluwen zijn samengebracht in een grote mobile en tentoongesteld tijdens Kunstwerk in 't Park. Onze focus op inclusie leidt ook tot het aangaan van nieuwe samenwerkingen met partijen buiten de cultuursector. Het project Hof van Heden werd met bewoners en agrariërs uit Hooghalen en de vrijwilligers van de Dorpstuin en Duurzaam Hooghalen ontwikkeld. Tijdens Hof van Heden Hooghalen werden recepten uitgewisseld en werkten kinderen tijdens een serie kunstlessen met pigmenten uit de planten van de dorpstuin. Het voedselproject informeerde inwoners over gezond en duurzaam voedsel in de eigen omgeving.

Naast de kleinschaligheid en intimiteit van bovenstaande projecten was het ook weer een genot om de deuren wijd open te zetten. In de zomervakantie was het publiek welkom bij Into Nature. Fietsend of wandelend in de natuur waren de coronabeperkingen niet van toepassing en genoten de ca. 25.000 bezoekers van de kwaliteit van 18 internationaal befaamde kunstenaars. K&C is actief betrokken in het bestuur en in het team van curatoren. Ook zijn we verantwoordelijk voor de educatie en maakten we voor fotografie-liefhebbers een instawalk met Sake Elzinga.

Na de zomervakantie ging de cultuursector echt open: we mochten weer naar de musea en de theaters. De Drentse Uitmaand gaf in 't Haantje in Coevorden het startschot bij de uitverkochte openingsvoorstelling van de Culturele Gemeente van Drenthe. Waar mogelijk gaven we in het coronajaar aan zzp'ers extra opdrachten. Zo vroegen we Drentse beeldend kunstenaars om de illustraties te maken voor de communicatie-uitingen van de Uitmaand. Aan de actiemaand Gekleurd Grijs deden 59 culturele organisaties mee. Aansluitend vond Oktober Kindermaand plaats waar 102 culturele instellingen 6.661 kinderen konden begroeten.

Talentontwikkeling

Poplab Drenthe is een creatieve broedplaats waar gevorderde popmuzici en andere makers uit Drenthe kunnen experimenteren met verschillende kunstvormen. Er zijn twee projecten uitgevoerd. *Drenthe Represente* presenteerde een documentaire en een album en *Wroeten* presenteerde twee voorstellingen en een project in Echten. In mei was er een nieuwe Open Call waarvoor we 13 inzendingen ontvingen. De jury selecteerde vier projectideeën. Deze worden juli 2022 gepresenteerd. Drentsch Peil werd ook live uitgevoerd met 27 Drentse muzikanten. Tot op het laatste moment was het spannend voor de talenten die mee zouden doen met de *Vrijheid Suite*. We hadden een alternatief bedacht voor het talentenpodium op het Bevrijdingsfestival, maar kon het doorgaan? En het kon. In De Nieuwe Kolk konden met een negatieve testuitslag op zak de talenten Marit Nygard, Hans van der Werf, Isa Swart, TAMAR, Nadua, Christopher 404, Daan Braxhoofden en Kiki Egas optreden met het Noordpool Orkest. Een unieke ervaring die duizenden mensen konden zien dankzij de live TV-uitzending van RTV Drenthe.

K&C zet zich niet alleen in voor poptalent, maar ook klassieke muziek heeft onze aandacht. Samen met de kunstencentra

organiseren we het project Symfonica in D. Jonge kinderen, die nog weinig podiumervaring hebben, krijgen in het project de kans om in een groot orkest te spelen. De kunstencentra regelen via hun netwerk van docenten dat de kinderen goed worden voorbereid. Op 30 oktober speelden ruim 100 kinderen in het Atlas Theater voor een volle zaal prachtige suites.

Het project #GoClassic is voor gevorderde talenten. Zij kregen in de zomer een masterclass en speelden een eigen compositie voor publiek tijdens het Festival Veenhuizen.

Ook aan beeldend kunstenaars biedt K&C ondersteuning om zich te ontwikkelen. De Drentse kunstenaars Loes Heebink (Kolderveen), Esther Schlebos (Buinerveen) en Gejan Stol (Assen) werden geselecteerd om in 2021 een artist in residence plek in te vullen in Leipzig, Murcia en Rotterdam. Ze presenteerden hun werk in CBK Emmen. Het project Toekomstdenken dat in 2020 was gestart in samenwerking met Stichting Beeldruimte Overijssel, liep langer door. 19 kunstenaars volgden het masterclasstraject van Joop Striker, Kitty Boon, Loes Heebink, Maria Berkhout en Peter Veen. Onder begeleiding van deze boegbeelden gingen zij aan de slag met het creëren van nieuw werk.

In juni hebben ze hun nieuwe werk tentoongesteld in het CBK Emmen, maar er mocht helaas geen publiek komen. Uiteindelijk is voor iedere deelactiviteit een (al dan niet) digitaal alternatief gerealiseerd en is er van het hele project een podcast gemaakt met verhalen van de boegbeelden en de Drentse talenten.

Marieke Vegt

Directeur- bestuur Stichting Kunst & Cultuur

maart 2022